

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X

Vol:5, Issue:19

2019

pp.350-358

Article Arrival Date: 05.04.2019

Published Date: 14.06.2019

ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ SPORCU ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL UYUM VE SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF PERSONAL ADAPTATION AND SOCIALIZATION LEVELS HIGH SCHOOL OF ATHLETE STUDENTS

Yasin KARACA

Milli Eğitim Bakanlığı

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.326>
Article Type : Research Article

ÖZET

Bu araştırmada; ortaöğretim kurumlarında 2010-2011 eğitim öğretim yılında yatılı ve normal eğitim gören, lisanslı olarak spor yapan ve spor müsabakalarına iştirak eden 82 kadın ve 124 erkek olmak üzere toplam 206 sporcu öğrencinin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri incelenmiş, sporcuların kişisel bilgilerinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda bağımsız değişkenlere göre sporcu öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Hacettepe Kişilik Envanteri" (HKE) ve Sosyotropi ve Otonomi ölçeği (SOSOTÖ) kullanılmıştır. Yatılı ve normal eğitim gören sporcu öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için ölçeklerden elde edilen bilgiler Varyans Analizi, Kruskal Wallis, Mann Witney U ile İkili grupların karşılaştırılması için Bağımsız t-testi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda sporcu öğrencilerin Hacettepe Kişilik Envanteri ve Sosyotropi Otonomi Ölçeğinden aldıkları puanların sporcu öğrencilerin yaş, cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu, aile tipi, ailenin gelir durumuna göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$) görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Sporcu Öğrenci, Kişisel Uyum, Sosyalleşme

ABSTRACT

In this study, we examined two different groups of athlete students personal and social harmony levels. Those two groups are boarding school students and normal school students. With the help of results obtained from sportive personal knowledges, it has been compared that as if students personal and social harmony level vary according to the independent factors. At the end differences and similarities have been put forthed between these two groups of students personal and social harmony levels. Our pattern is 206 licenced sportive students - consisted of 82 female and 124 male- that participated in 2010-2011 Education and Training Term. In this study, as the data collecting instrument, Personal Information Form developed by researcher, "Hacettepe Personality Inventory and "Socio Trophy and Othonomy Scale have been used. Datas obtained from Measurments to identify is there any difference between students personal and social harmony level, Variance Analysis, Kruskal Wallis, Mann Wirney U and -to compare binary groups- T test have been used. In this research 0,05 was accepted as signification level. When athlete students ages, sexuality, parents cultural and educational level, family type, familys financial stuation are took into account under the light of Hacettepe Personality Inventory and Socio Trophy Scale- in this research result, it has been observed that there is no any meaning full statistical Difference($p>0,05$).

Key words: Athlete Students, Personal Adaptation, Socializing

1. GİRİŞ

Gelişim sürecindeki ortaöğretim gençliğinin kişiliklerinin gelişiminde ve sosyalleşmesinde spor etkili bir unsurdur. Spor kişiye güven duygusu kazandırma, mücadele etme, dürüst olma ve yeteneklerin geliştirilmesi ve etkili şekilde kullanılması gibi kişiliği geliştirici ve sosyalleştirici işleve sahiptir (www.sporbilim.com). Toplumsal bireysel ve ahlaki boyutları olan spor, başarılı, sağlıklı ve yaratıcı olmaya katkı sunmakta bu özelliği nedeniyle bu alanda söz sahibi olan otoriteler tarafından desteklenmekte ve yapılması tavsiye edilmektedir (Atalay, 2005). Spor faaliyetlerine katılmak sosyalleşmeyi kolaylaştırır. Bireylerin yeni arkadaşlar edinmesine aracılık ederek ve toplum kurallarına uymayı öğretir. Böylece bireylerin sosyalleşmesine, yasalara saygılı ve daha girişken bir kişilik oluşturmaya katkı sunar (Erkal, 1986). Spor sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi ve böylece çağdaş toplumların oluşturulmasında önemli bir araçtır. Özellikle, çocuklar ve gençlerin bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı, güçlü, özgüveni yüksek, yapıcı, yaratıcı, beşeri münasebetleri düzgün örnek bir insan olarak yetişmesine büyük katkı sağlar (Yetim, 2006). Kısaca spor bireyin toplumsal uyumundan ruh ve beden sağlığına, kişiliğin oluşumundan dengeli gelişimine kadar birçok açıdan etkili olmakta ve eğitimciler tarafından yapılması önerilmektedir (Selçuk, 1997).

Son dönemde değişen spor anlayışı, serbest zamanlarında oyalanmak ve oyun ihtiyacını karşılamak, zihinsel yorgunluğu gidermek için sadece hobi olarak spor yapan öğrenci olmaktan çıkmıştır (İşler, 2001). Sporcu öğrenci yetenekli olduğu spor branşında kendini geliştirerek karşılaşmalara giren, okul takımlarında görev ve sorumluluk alan sırasıyla okulunu, şehrini hatta ülkesini temsil etme hakkını elde eden kişidir (Kara, 1991). Ülke sporumuzun kaynağını oluşturan sporcu öğrenciler, okullarda beden eğitimi dersi ve ders dışı sportif etkinliklerle kendilerini spor ortamında bulmaktadır. Bu spor ortamında, uğraştıkları spor dalında, bilgilerini ve kabiliyetlerini arttırmanın yanında bedensel ve ruhsal yönden de kendilerini geliştirebilmektedirler (Kara, 1999). Sporcu öğrenciler bütün bunları yaparken belirli bir plan çerçevesinde hareket etmekte, bu süreç onların hayatının her aşamasını düzenlemesine yardımcı olmaktadır (İşler, 2001).

Bu çalışmada yatılı ve normal öğrenim gören sporcu öğrencilerin kişisel uyum ve sosyalleşme düzeylerinin oluşmasında sporun oynadığı rol ile her iki grup arasındaki farklılıklar ve benzerliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın temeli, “Ortaöğretim kurumlarında yatılı öğrenim gören sporcu öğrenciler ile normal öğrenim gören sporcu öğrencilerin kişisel uyum ve sosyalleşme düzeyinin oluşumunda spor ne derece etkili olmaktadır? Gruplar arasında kişisel ve sosyal uyum düzeyleri bakımından farklılıklar ve benzerlikler var mıdır?” sorularına dayanmaktadır.

2. METOD

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, ilişkisel tarama modeline göre hazırlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu modelde esas olan var olan durumu değiştirmeksizin gözlemleyebilmektir (Karasar, 2003).

Çalışmada güvenilirliği ve geçerliliği daha önceden denenmiş olan, Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) ile sosyotropi otonomi ölçeği (SOSOTO) kullanılarak var olan durumla ilgili bilgilerin elde edilmesine çalışılmıştır (Özguven, 1992),(Kalkan, 2002).

2.2. Katılımcılar

Araştırmaya Adıyaman ili Gölbaşı ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 113 kadın 139 erkek toplam 252 sporcu öğrenci katılmıştır.

Değerlendirme sonucunda cevaplama hatası yapanlar, ölçeklerin güvenlik toleranslarına uymayanlar ve kendi istekleri ile çalışmaya katılmak istemeyen sporcu öğrenciler bulguların yanıltıcı olmaması amacıyla değerlendirme dışında bırakılmıştır. 82 kadın 124 erkek toplam 206 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, kişilik özelliklerini belirlemek için “Hacettepe Kişilik Envanteri” (HKE) ve “Sosyotropi otonomi ölçeği” (SOSOTO) kullanılmıştır (Özgüven, 1992),(Kalkan, 2002).

Özgüven, 1992 tarafından geliştirilen Hacettepe Kişilik Envanteri bireyin kişilik özellikleri, “kişisel” ve sosyal” uyum düzeyleri hakkında bilgi toplamayı gerektiren hemen her durumda, ayrıca araştırma ve teşhis amaçlarıyla kullanılabilen bir kişilik envanteridir. Envanter bireyin kişisel ve sosyal nitelikleri ile ilgili iki ana bölümden oluşurken, dört "kişisel uyum" ve dört "sosyal uyum" alt ölçeği olmak üzere toplam sekiz ölçekten oluşmaktadır. Kişisel ve sosyal uyum puanlarının toplamı genel uyum puanını vermektedir. Envanter her bir alt ölçekte 20'şer soru maddesi ve 8 geçerlilik maddesi olmak üzere toplam 168 sorudan oluşmaktadır (Özgüven,1992). Sosyotropi ve otonomi ölçeği Beck, Epstein, Harrison ve Emery tarafından 1983'te geliştirilmiştir. Sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki boyutu vardır. Bu kuramda sosyotropi (sosyal aidiyet), bireyin diğerleri ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Otonomi ise; bireyin bağımsızlığını, kişisel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve ark., 2006). Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. İnsanlara bağımlı ve insanlardan özerk kişilik özelliklerini ölçmekte ve 60 maddeden oluşmaktadır. 30 madde sosyotropi alt ölçeğine, 30 madde otonomi alt ölçeğine aittir. Her bir madde, “sizi ne kadar tanımlıyor” sorusuna karşılık “hiç tanımlamıyor”dan başlayıp, “çok iyi tanımlıyor”a kadar giden yanıt seçeneklerinden oluşmaktadır (Kalkan., 2002).

3. BULGULAR

Araştırmada toplanan verilerden elde edilen bulgular tablolar eşliğinde detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Yaş Bağımsız Değişkenine göre HKE Kişisel Uyum, Sosyal Uyum Düzeyleri Varyans Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Kişisel Uyum	Gruplar Arasında	632,152	4	158,038	1,797	0,131
	Gruplar İçinde	17590,287	200	87,951		
	Toplam	18222,439	204			
Sosyal Uyum	Gruplar Arasında	97,557	4	24,389	0,430	0,787
	Gruplar İçinde	11330,755	200	56,654		
	Toplam	11428,312	204			

Tablo 1 incelendiğinde yaş değişkeninin kişisel uyum, sosyal uyum değerlerine ait F değerleri sırasıyla 1,797 – 0,430 olarak hesaplanmıştır. F değerlerine ait bu sonuçlar 0,05 anlamlılık düzeyinde yaş değişkeninin kişisel, sosyal uyum üzerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 2: Sporcu Öğrencilerin Cinsiyete Göre HKE Kişisel Uyum Puanlarının Karşılaştırılması

	Frekans	Ortalama	Standart Sap.	T değeri	P
Kız	82	45,06	9,56	2,894	0,004
Erkek	124	41,23	9,11		

Tablo 2 incelendiğinde, sporcu öğrencilerin kişisel uyum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($P < 0,05$).

Tablo 3: Sporcu Öğrencilerin Cinsiyet Durumuna Göre Sosyotropi ve Otonomi Üzerine Etkisinin Dağılımı

	Cinsiyet	N	Ortalama	Test Değeri U*	P
Sosyotropi	Kız	82	110,96	4473	0,14
	Erkek	124	98,57		
	Toplam	206			
Otonomi	Kız	82	108,51	4673	0,33
	Erkek	124	100,19		
	Toplam	206			

Tablo 3 incelendiğinde sporcu öğrencilerin cinsiyetine göre sosyotropi-otonomi ölçeğinden almış oldukları puan durumlarının dağılımı tabloda gösterilmiştir. Kız öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan yüksek olmasına rağmen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4: Sporcu Öğrencilerin Annenin Öğrenim Durumuna Göre HKE Kişisel Uyum Sosyal Uyum ve Genel Uyum Düzeyi Varyans Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Kişisel Uyum	Gruplar Arasında	228,99	3	76,33	0,852	0,467
	Gruplar İçinde	18098,88	202	89,60		
	Toplam	18327,86	205			
Sosyal Uyum	Gruplar Arasında	590,30	3	196,77	3,656	0,013
	Gruplar İçinde	10870,92	202	53,82		
	Toplam	11461,23	205			
Genel Uyum	Gruplar Arasında	1400,75	3	466,92	2,048	0,108
	Gruplar İçinde	46048,01	202	227,96		
	Toplam	47448,76	205			

Tablo 4 incelendiğinde; annenin öğrenim durumunun kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum değerlerine ait F değerleri sırasıyla 0,852 – 3,656 ve 2,048 olarak hesaplanmıştır. F değerlerine ait bu sonuçlar 0,05 anlamlılık düzeyinde annenin eğitim durumunun kişisel ve genel uyum üzerinde anlamlı bir ilişki bulunmaz iken, sosyal uyum üzerinde anlamlı bir farkın bulunduğu gözlenmiştir.

Tablo 5: Sporcu Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumunun Sosyotropi ve Otonomi Üzerine Etkisinin Dağılımı

	Babanızın Öğrenim Durumu	N	Ortalama	X2	Sd	P
Sosyotropi	İlkokul	95	97,39	2,308	4	,679
	Ortaokul	40	110,98			
	Lise	52	104,91			
	Fakülte/Yüksekokul	18	114,81			
	Lisansüstü	1	107,50			
	Toplam	206				
Otonomi	İlkokul	95	94,07	5,113	4	,276
	Ortaokul	40	117,81			
	Lise	52	108,17			
	Fakülte/Yüksekokul	18	108,06			
	Lisansüstü	1	102,00			
	Toplam	206				

Tablo 5 incelendiğinde; öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna göre öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan dağılımları gösterilmiştir. Babaların eğitim durumunun öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanları etkilemediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 6: Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumunun Sosyotropi ve Otonomi Üzerine Etkisinin Dağılımı

	Annelerin Öğrenim Durumu	N	Ortalama	X2	Sd	P
Sosyotropi	İlkokul	148	101,07	1,002	3	,801
	Ortaokul	34	111,76			
	Lise	21	106,02			
	Fakülte/Yüksekokul	3	112,17			
	Toplam	206				
Otonomi	İlkokul	148	99,40	2,732	3	,435
	Ortaokul	34	117,07			
	Lise	21	108,93			
	Fakülte/Yüksekokul	3	114,00			
	Toplam	206				

Tablo 6 incelendiğinde; Annelerinin öğrenim durumuna göre öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan dağılımları gösterilmiştir. Annelerin eğitim durumları yükseldikçe öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanlar yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7 Sporcu Öğrencilerin Ailenin Gelir Durumuna Göre HKE Kişisel Uyum Sosyal Uyum ve Genel Uyum Düzeyi Alt Ölçek Puanları Tanımlayıcı İstatistikleri

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Kişisel Uyum	Gruplar Arasında	855,896	3	285,299	3,298	0,021
	Gruplar İçinde	17471,969	202	86,495		
	Toplam	18327,864	205			
Sosyal Uyum	Gruplar Arasında	269,454	3	89,818	1,621	0,186
	Gruplar İçinde	11191,774	202	55,405		
	Toplam	18327,864	205			
Genel Uyum	Gruplar Arasında	2004,751	3	668,250	2,970	0,033
	Gruplar İçinde	45444,011	202	224,970		
	Toplam	47448,762	205			

Tablo 7 incelendiğinde; aile gelirinin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum değerlerine ait F değerleri sırasıyla 3,298 – 1,621 ve 2,970 olarak hesaplanmıştır. F değerlerine ait bu sonuçlar 0,05 anlamlılık düzeyinde aile gelirinin kişisel ve genel uyum üzerinde anlamlı bir fark bulunurken, sosyal uyum üzerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 8: Sporcu Öğrencilerin Aile Gelir Düzeyinin Sosyotropi ve Otonomi Üzerine Etkisinin Dağılımı

	Gelir Düzeyi	N	Ortalama	X2	Sd	P
Sosyotropi	500-1000 TL	161	100,48	2,084	3	,555
	1001-2000 TL	35	112,41			
	2001-3000 TL	3	126,67			
	3001 ve üstü	7	118,36			
	Toplam	206				
Otonomi	500-1000 TL	161	100,63	3,698	3	,296
	1001-2000 TL	35	110,64			
	2001-3000 TL	3	88,67			
	3001 ve üstü	7	140,07			
	Toplam	206				

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin aile gelir düzeyinin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan dağılımları tabloda gösterilmiştir. Gelir düzeyi artıkça öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanlar yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9: Sporcu Öğrencilerin Aile Tipi Değişkenlerine Göre HKE Kişisel Uyum, Sosyal Uyum Genel Uyum Düzeyleri Varyans Analizi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Kişisel Uyum	Gruplar Arasında	327,41	5	65,48	0,728	0,604
	Gruplar İçinde	18000,45	200	90,00		
	Toplam	18327,86	205			
Sosyal Uyum	Gruplar Arasında	133,07	5	26,61	0,470	0,798
	Gruplar İçinde	11328,16	200	56,64		
	Toplam	11461,23	205			
Genel Uyum	Gruplar Arasında	92,70	5	18,54	0,078	0,995
	Gruplar İçinde	47356,07	200	236,78		
	Toplam	47448,76	205			

Tablo 9 incelendiğinde; aile tipinin kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum değerlerine ait F değerleri sırasıyla 0,728 – 0,470 ve 0,078 olarak hesaplanmıştır. F değerlerine ait bu sonuçlar 0,05 anlamlılık düzeyinde aile tiplerinin kişisel, sosyal ve genel uyum üzerinde anlamlı bir farkın bulunmadığı gözlenmiştir.

Tablo 10: Sporcu Öğrencilerin Aile Tiplerinin Sosyotropi ve Otonomi Üzerine Etkisinin Dağılımı

	Aile Tipi	N	Ortalama	X2	Sd	P
Sosyotropi	Anne Baba bir	184	99,86	2,053	2	,358
	Anne Baba boşanmış	9	90,94			
	Annemle Yaşıyorum	7	129,71			
	Toplam	200				
Otonomi	Anne Baba bir	184	99,92	,273	2	,872
	Anne Baba boşanmış	9	109,83			
	Annemle Yaşıyorum	7	103,64			
	Toplam	200				

Tablo 10 incelendiğinde; öğrencilerin aile tipleri ile sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan dağılımları gösterilmiştir. Annemle yaşıyorum ya da anne baba boşanmış yapısına sahip öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanlar yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporcu öğrencilerin, yaş değişkenine göre kişisel uyum sosyal uyum düzeyleri arasında her iki grupta da anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlemlenmiştir (Tablo:1). Sporcu öğrencilerin, “cinsiyet” değişkenine göre kişisel, sosyal uyum düzeyleri ile sosyotropi otonomi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı bulunmasa da sosyotropi otonomi düzeyleri bakımından yapılan değerlendirmelerde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha dışa dönük olduğu, kişisel uyumlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir (Tablo:2). Kızıltan (1984) üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenler konulu araştırmasında cinsiyetlerine göre öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinde önemli bir fark bulunmamış, kişisel uyum düzeyleri arasında ise farklı cinsteki öğrenciler arasında erkek öğrencilerin lehine önemli fark olduğu saptanmıştır (Kızıltan, 1984). Bu bulgular cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular ile paralellik göstermemektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda kız öğrencilerde ortaya çıkan farklılığın nedeni olarak kızların erkeklerden daha önce ergenlik dönemine girerek daha erken olgulaşmaları verilerin sayısal olarak yüksek çıkmasına neden olduğu söylenebilir. Ayrıca aile yapılarındaki bölgesel farklılık ailelerin çocuklarına cinsiyet bakımından önyargılı davranmaması ve kız çocuklarına gösterdikleri teşvik edici olumlu ilgi kız çocuklarının kişisel uyum düzeylerinin oluşmasında artı faktör olarak değerlendirilebilir.

Sporcu öğrencilerin, “ailenin öğrenim durumu” değişkenine göre kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p > ,05$), (Tablo:3-4). Diğer taraftan ailenin öğrenim düzeyi bakımından babalarının öğrenim düzeyi öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanları etkilememiş, annelerinin öğrenim düzeyi arttıkça sosyotropi otonomi değerleri yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$), (Tablo:5-6). Araştırma sonucuna göre ortaokul öğrenimi alan anne ve babaların sosyotropi ve otonomi ortalama değerlerinin yüksek çıkması ailenin çeşitli nedenlerden dolayı öğrenim görememesi nedeniyle gerçekleştiremedikleri hayallerini çocuklarının gerçekleştirebilmesi düşüncesinin etkili olabileceği söylenebilir. Diğer taraftan Güçlü ve Yentür tarafından milli takım düzeyindeki 159 elit bayan sporcunun kişisel ve sosyal uyum düzeylerini ölçmek için HKE kullanarak yaptıkları araştırmada bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ailenin eğitim durumuna göre sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeylerinde anlamlı bir fark görülmemiştir (Güçlü ve Yentür, 2008). Aynı ölçek kullanılarak yapılan her iki çalışmada da ortaya çıkan bulgularda benzerlik olduğu görülmektedir. .

Sporcu öğrencilerin kendilerini bir birey olarak kabul ettikleri ve kendi yaşamlarında sporunda etkisiyle karar verebildikleri düşünülebilir fakat araştırmanın uygulandığı sporcu öğrenci gurubunun taşra bölgesinde öğrenim görmesi ve büyük çoğunluğunun köylerde yaşıyor olması, sporcu öğrencilerin ailelerinin öğrenim düzeyinin büyük çoğunluğunun ilkokul düzeyinde olması sporcu öğrencilerin kişiliğinin oluşumunda etkili olduğu bir gerçektir. Ataerkil yapının güçlü olduğu Türk toplumunda aile reislerinin genellikle baba olduğu düşünüldüğünde, babanın çocuğuna sevgi, beğeni ve takdir gibi olumlu duyguları ile kızgınlık, öfke gibi olumsuz duyguları yansıtma biçimi ile anne ve babanın çocuklarına karşı ilgi düzeyi, sosyal çevrenin spor yapan kişilere bakış açısı sporcu öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile sosyotropik otonomik kişilik düzeylerinin oluşumunda önemli bir etken olabileceği düşünülmektedir.

Sporcu öğrencilerin, “ailenin gelir düzeyi” değişkeni ile kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p > ,05$). Araştırma verilerine göre ailelerin gelir düzeyi arttıkça reel puanlarda artış olduğu gözlemlenmiştir (Tablo: 7). Diğer taraftan Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanlar yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$), (Tablo: 8). Güçlü ve Yentür (2008) tarafından milli takım düzeyindeki 159 elit bayan sporcunun kişisel ve sosyal uyum düzeylerini ölçmek için HKE kullanarak yaptıkları araştırmada bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ailenin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Güçlü ve Yentür, 2008). Ortaya çıkan bu durum her iki çalışma arasında ailenin gelir düzeyi bakımından benzerliğin olmadığını ortaya koymaktadır. Bu duruma göre Sporcu öğrencilerin başarılı olabilmesi için manevî desteğin yanında, sporcu öğrencilerin kişisel ve sosyal açıdan gelişmesinde aile gelirinin de iyi seviyede olması gerektiği düşünülebilir.

Sporcu öğrencilerin,“aile tipi” değişkenine göre kişisel ve sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($p > ,05$), (Tablo: 9). Öğrencilerin aile tipleri ile sosyotropi ve otonomiden aldıkları puan dağılımlarına göre, annemle yaşıyorum ya da anne baba boşanmış yapısına sahip öğrencilerin sosyotropi ve otonomiden aldıkları puanlar yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$), (Tablo: 10). Araştırma sonucuna göre aile tipi bozuk olan çocukların hayata tutunma seviyelerinin yüksek çıkmasını sosyal yapı içerisinde aile tipinden kaynaklanan eksikliklerini başka idoller ile doldurmak veya var olan eksikliği yokmuş gibi göstermeye çalışmak şeklinde izah edilebilir. Sosyal yaşamın meydana getirdiği aile yapısındaki değişiklikler aile içerisinde yaşayan bireylerin kişiliğinin oluşumunda etkili olur. Çünkü aile bireye kişilik kazandırmanın yanında bireyin psikolojik açıdan güvence kaynağında sağlar. Böylece o birey dış dünyaya uyum

sağlamak için gerekli olan gücü sağlar. Ailede yaşanan bir çok olumsuz davranış bireyin kişiliğinin oluşumunda belirleyici rol oynamaktadır. Diğer yandan Kaya ve arkadaşları (2006) tarafından Hemşire Öğrencilerin Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri ve ilişkili faktörlerin incelendiği araştırma sonucuna göre hemşire öğrencilerin aile tipi değişkeni ile sosyotropi otonomi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kaya ve ark., 2006). Görüldüğü gibi her iki çalışmada da sosyotropi ve otonomi düzeyinin kişilik özelliklerine yansımalarının benzer olduğu görülmektedir. Ayrıca Kaya ve arkadaşları aile tipi değişkeni ile sosyotropi otonomi kişilik özelliklerinin ilişkili olmasının beklenen bir sonuç olduğunu ifade etmişler ve söz konusu değişkenin sosyotropi otonomi kişilik özelliklerini etkileyebildiğinin literatürde belirtildiğini ve elde edilen sonucun, örneklemin özelliklerine bağlı olduğunu ve hemşire öğrencilere genelleme yapılmaması gerektiğini belirtmişlerdir (Kaya ve ark., 2006). Buradan hareketle sözkonusu durumun sporcu öğrenciler için de geçerli olabileceği düşünülebilir.

Araştırmaya konu olan sporcu öğrencilerin kişisel uyum ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesiyle ilgili hacettepe kişilik envanteri ve sosyotropi otonomi ölçeği sonuçlarına göre sporcu öğrencilerin; yaş, cinsiyet, anne baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi, aile tipi gibi değişkenlere göre ölçeğin tüm boyutlarında anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı görülmüştür. Araştırmanın dar bölgede yapılmış olması, bölge insanının benzer sosyal çevre ve ekonomik özelliklere sahip olması, spor yapma imkanının kısıtlı olması, spor yapan bireylerin toplum tarafından algılanma biçimi, öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyinin daha çok ilkökul ve mesleklerinin ise daha çok çiftçilikte yoğunlaşması, öğrencilerin kişiliklerinin oluşumunda ailelerinin etkisinin büyük rol oynaması, ekonomik faktörün kişiliğin oluşumunda etkili olması, gelecek kaygısı ve sporun gelecekle ilgili hedeflere ulaşmaya bir engel teşkil edeceği düşüncesi, eğitim öğretimin daha öncelikli tutulması sporun öğrenciler arasında yeteri kadar etken olamadığını göstermektedir. Bu sayılan sebepler nedeniyle veya sporun spor yapan ile yapmayan öğrenciler ile spor yapan yatılı ve normal eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı bir farkın oluşmamasına neden olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Sosyalleşme ve spor [internette]. [8 Nisan 2006 okundu]. Elektronik adresi: <http://www.sporbilim.com/?s=detay&id=133>.

Atalay K. Geçmişten Günümüze Geleneksel Türk Sporları, 1. Baskı İstanbul: Matsan; 2005; 20.

Erkal M. Spor Sosyolojisi. No 30, Ankara: Milli Eğitim Basımevi; 1986; 86.

Yetim A. Sosyoloji ve Spor. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları; 2006; 131-171.

Selçuk E. Ankara Polis Akademisi Öğrencilerinin Bazı Kişilik ve Davranış Özellikleri Sporcu Olan ve Olmayan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek lisans. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1997.

Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. 12. Baskı, Ankara: Nobel Yayım Dağıtım; 2003.

Özgüven İ. Hacettepe Kişilik Envanteri. 2. Baskı, Ankara: Odak Ofset Matbaası; 1992.

Kalkan M. Sporcuların Sosyotropi Otonomi Düzeylerinde Cinsiyetin Rolü OMÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Samsun, 2002; 4(2): 5-6.

Kızıltan G. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler. Doktora. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 1984.

Güçlü M. Yentür J. Milli Takım Düzeyindeki Elit Bayan Sporcuların, Kişilik Yapılarıyla Bedenlerini Algılama Düzeylerinin Karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2008; 6(4); 57.

Kaya N. Aştı T. Acaroğlu R. kaya H. Şandır M. Hemşire Öğrencilerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri ve İlişkili Faktörlerin incelenmesi Ç.Ü Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2006; 10(3): 3-9.

İşler H. Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı.1. Baskı, Ankara: Lazer Ofset Matbaa; 2001; 111-339.

Kara H. Liselerde Sportif Yarışmalarda Derece Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları. Yüksek Lisans. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1991; 3.

Poyraz A. Ortaöğretim Kurumlarında Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Katılım Sorunları ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma Yüksek Lisans. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1999.

